

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

י"א ניסן, ה'תשל"ב

חלק א – יו"ל לימים ראשונים דחג הפסח, ה'תשע"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה„צמח צדק“

לעילוי נשמת

אמנו מרת חנה ע"ה

בהרה"ח ר' מנחם מאניש ע"ה

נלבי"ע יו"ד ניסן ה'תשע"ג

אבינו הרה"ח ר' מנחם מענדל ע"ה

בהרה"ח הרה"ח חיים שאול ע"ה

נלבי"ע י"ג כסלו ה'תשס"ו

ברוק

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות צאצאיהם

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

הוספה

א

בי"ה. כ"ז ניסן תשי"ד
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ כו' מוה"ר ישראל דוד שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הפ"ש ממנו, ובטח ניצל ימי חג הפסח שעברו להחזקת היהדות בסביבתו ברוח ישראל סבא, שבפרט מסוגלים ימים אלו ימי סגולה למדת האמונה וכמ"ש זכרתי לך חסד נעורך וגוי' לכתך אחרי במדבר, שהיתה התחלה בזה ביציאת מצרים, וכמבואר גם כן בזהר הק' אשר המצה היא מיכלא דהימנותא. והשי"ת יזכהו ואת כ"א מאתנו בחרות אמיית חרות מדאגות גשמיות ודאגות רוחניות ומכל דבר המונע ומעכב בעבודת ה' בשמחה ובטוב לבב. בברכה.

ב

[ט"ז שבט, התשכ"ב]

בנוגע לענין הכעס — דברים מבהילים כתוב עדי"ז בכתהאריז"ל (ומרומז גם בנגלה). וישתדל להיות חקוק זה בזכרונו. וכן מש"כ בתניא רפמ"א: והנה ה' **נצב עליו ובוהן כו'** — ואיך זה יתכעס **בנוכחיותו** של ממה"מ הקב"ה! כן יחליט — כשיכעוס ימתין 60 סעקונדעס טרם ידבר בזה (ובמילא ישקוט הכעס ברובו). ביחס לזוגי ת"י: יחקוק בזכרונו **ציווי חז"ל** (חולין פ"ד, ב) שצריך לכבד את אשתו יותר מלפי היכולת וצריך **להזהר** מלצערה אפילו בדברים (ב"מ נט, א).

א

מוה"ר ישראל דוד: גליק, נויצ'ק. אגרת נוספת אליו — אג"ק חי"ד אגרת היסט. וכמ"ש זכרתי לך חסד נעורך וגוי' לכתך אחרי במדבר: ירמ" ב, ב. וראה פרש"י בא יב, לט. בזהר הק' .. המצה .. מיכלא דהימנותא: ראה זח"ב מא, א. קפג, ב.

ב

נדפס בתשורה — קרעמער, תשע"ג — מרשימותיו של המזכיר רחמ"א חדקוב. הכעס — דברים מבהילים .. בכתהאריז"ל: ראה שער רוה"ק להרח"ו לג, א ואילך (ד"ה גם מדת הכעס). ועוד. וראה גם אג"ק חי"ד אגרת ה'רלט. חט"ו אגרת ה'תקנז. ובכ"מ. חקוק .. בזכרונו .. מש"כ בתניא רפמ"א כו': ראה גם אג"ק חכ"ו אגרת ט'תשצה, ובהנסמך בהערות שם.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ימים ראשונים דחג הפסח הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתועדות יום הבהיר י"א ניסן ה'תשל"ב, הנחה בלתי מוגה (שאר החלקים י"ל אי"ה בשבועות הבע"ל).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גוי'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום הבהיר י"א ניסן, ה'תשע"ז,
יום הולדת הקט"ו של כ"ק אדמו"ר צוקללה"ה נבג"ח זי"ע
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2017 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5777 • 2017

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

דם מילה — הו"ע שקשור עם עבודה והשתדלות בעצמו, עד לאופן של סכנה (כמ"ש הרמב"ם בהלכות מילה⁶¹), ואעפ"כ עשו זאת בני"ע עוד קודם מתן תורה.

וכן דם פסח — החל מעשירי בניסן, כמ"ש⁶² "בעשור לחודש ג' ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית" (לאחרי הענין ד"משכו ג' ג'⁶³, "משכו ידיכם מעבודה זרה"⁶⁴, שהורגלו בזה במשך כמה שנים) — "שה" דוקא, שהי' ה"עבודה זרה" של מצרים, ועד כדי כך, ש"בשעה שאמר הקב"ה למשה לשחוט הפסח, אמר לו משה, רבון העולם, הדבר הזה היאך אני יכול לעשות, אי אתה יודע שהצאן אלהיהן של מצרים הן, שנאמר⁶⁵ הן נזבח את תועבת מצרים לעיניהם ולא יסקלוננו"⁶⁶, ואעפ"כ "ויאמן העם"⁶⁷, ועשו זאת, מתוך מעמד ומצב נפשי שדרש עמל והשתדלות גדולה ביותר, במשך הימים שבינתיים שהיו הכנה לשחיטת הפסח בי"ד בניסן, ועד לצאת ישראל ממצרים בחמשה עשר בניסן.

וכיון שהיתה ההשתדלות והעבודה והעמל מצדם — היתה הגאולה בתכלית השלימות, ועד ש"אילו זכו"⁶⁸ היתה היציאה ממצרים תכלית השלימות בגאולה ותכלית השלימות ב"זמן חרותנו".

וכאמור לעיל, שבכל שנה ושנה "הימים האלה נזכרים ונעשים", שעי"ז ש"הימים האלה נזכרים", שזוכרים ומתבוננים בתוכנם, אזי "נעשים" ההשפעות וההמשכות כמו שהיו בפעם הראשונה, ואדרבה: עוד יותר מזה, כיון שישנו הציווי "מעלין בקודש"⁶⁹, להוספה בכל עניני טוב וקדושה.

ו"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"⁷⁰, והיינו, שעי"י מעשינו ועבודתנו (במשך "שיתא אלפי שני הוה עלמא"⁷⁰, ובמיוחד) כל זמן משך הגלות (כלשון רבינו הזקן⁷¹), שאז המעשה והעבודה של בני"ע הוא מתוך מס"נ, שלא להתפעל מהסביבה ומהעולם שמסביבו — ממשיכים ופועלים הענין ד"אראנו נפלאות", בטוב הנראה והנגלה למטה מעשרה טפחים, בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

בס"ד. שיחת י"א ניסן, ה'תשל"ב.

— יום הולדת השבעים של כ"ק אדמו"ר שליט"א —

בלתי מוגה

א. "פותחין בברכה"¹,

שזהו כלל שמתאים בכל פעם שיהודים נפגשים ביחד,

ועאכו"כ כשנפגשים בחודש שבו היתה לידת עם ישראל², כלשון הכתוב³: "לקחת לו גוי מקרב גוי", ובאיזה אופן — "באותות ובמופתים"³, מתוך נסים כאלו שלא היו מעולם עד אז,

— וע"פ מ"ש האריז"ל בפירושו הכתוב⁴ "הימים האלה נזכרים ונעשים", חוזר ונשנה ענין זה בשנה זו (ועד"ז בשנים שלפנ"ז) בכוא חודש זה, וע"ד שהי' אז, שכבר מר"ח [החודש הזה לכם]⁵, כדברי חז"ל⁶ שבר"ח ניסן נאמר "כזה ראה וקדש" נאמר אודות הגאולה, וכיון ש"דיבורו של הקב"ה חשיב מעשה"⁷, התחילה כבר הגאולה —

ובמיוחד כשנמצאים בשבוע שבו מתחיל חג הפסח, "בצאת ישראל ממצרים"⁸, בט"ו ניסן,

הרי זה זמן מוכשר יותר לפתוח בברכה.

ב. וע"פ הלשון "ברכנו אבינו כולנו כאחד"⁹, הרי מובן, שזהו גם זמן הכושר במיוחד לאסיפת בני"ע ביחד, בלב אחד ובדעה אחת, על מנת להתקשר עם ענינים של תורה ומצוות, ועם ידם — עם הקב"ה, נותן התורה ומצוה המצוות, כי, כאשר "כולנו כאחד", אזי "ברכנו אבינו", שנמשכת ברכת ה', שענינה המשכת כל טוב בטוב הנראה והנגלה, שאז הרי זה נמשך ומגיע אל המקבל באופן של ברכה.

ואם הדברים אמורים בנוגע לברכה בכלל, שניתנת "בעין יפה"¹⁰ — עאכו"כ בנוגע לברכה של "אב", כהלשון "ברכנו אבינו", שאז הברכה היא ביתר שאת וביתר עוז,

(6) ר"ה כ, א. מכילתא ופרש"י עה"פ.
 (7) ראה שבת קיט, ב. ב"ר פ"ג, ב. פמ"ד, כב.
 (8) לשון הכתוב — תהלים קיד, א.
 (9) נוסח ברכת "שים שלום" בתפלת העמידה. וראה תניא פל"ב.
 (10) ראה ב"ב נג, רע"א. וש"נ.

(1) נסמן בלקו"ש חכ"ד ע' 641.
 (2) ראה לקמן ס"ד. וש"נ.
 (3) ואתחנן ד, לד.
 (4) אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.
 (5) בא יב, ב.

(61) ספ"א.
 (62) בא שם, ג.
 (63) שם, כא.
 (64) מכילתא עה"פ. פרש"י שם, ו.
 (65) וארא ת, כב.
 (66) שמו"ר פט"ז, ג.
 (67) שמות ד, לא.
 (68) ראה לקו"ש ח"כ ע' 230. וש"נ.
 (69) ברכות כח, א. וש"נ.
 (70) ר"ה לא, א. וש"נ.
 (71) תניא רפ"ז.

החל מאהבת האב לבנו הקטן — "כי נער ישראל ואוהבהו"¹¹, שדוקא מצד קטנותו, שעדיין לא גדל להגיע להבנה והשגה לפי שכלו של האב (הקב"ה), ניכרת האהבה בגילוי יותר,

ו"כרחם אב על בנים"¹² — הרי הוא מתחשב תמיד עם מדת ההבנה וההשגה של הבן הקטן, מקבל הברכה — שלא ליתן לו ענינים שהם נעלים יותר מיכולת תפיסתו; אבל ביחד עם זה, כיון שרוצה ליתן לו את הענינים הכי טובים ונעלים, אזי נותן זאת בלבושים ובאותיות ובצורה שתהי' לפי אופן הבנת הבן כדי שיוכל להבין ולקבל, ובזה מכניס האב כל מה שרוצה ליתן, באופן שנעשה ברשות הבן, ועי"ז גופא ניתן לו הכח שנוסף על קבלת החיצוניות, יגיע סוכ"ס גם לפנימיות ותכלית העילוי של ענינים אלו, כפי שהם לפי ערך השגת ותפיסת האב, כך, שישנם ב' הענינים: האב נותן כל מה שרוצה ליתן, והבן, אף שהוא עדיין קטן, מקבל זאת.

ג. ובהמשך להאמור שנמצאים בחודש ניסן, חודש הגאולה, ובחודש זה עצמו, בשבוע של חמשה עשר בניסן, בצאת ישראל ממצרים — הרי זה הזמן לברכה שהקב"ה ימשיך ויביא את הגאולה האמיתית והשלימה, עלי' נאמר¹³ "כימי צאתך מארץ מצרים", היינו¹⁴, שכבר התחילה אז, ועתה צריכה לבוא בגלוי.

וכדי שיוכלו לקבל זאת בשמחה ובטוב לבב — יסיר הקב"ה תחילה את כל הענינים המבלבלים, כך, שתהי' חירות אמיתית מכל הענינים שמפריעים ליהודי בחייו הרוחניים ביחד עם חייו הגשמיים ללא בלבולים, ואז מתנהג כרצונו של הקב"ה בלימוד התורה ובקיום המצוות, ונעשה "כלי מחזיק ברכה"¹⁵ — לברכתו של הקב"ה, "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"¹⁶, עוד בשעות האחרונות של הגלות — לפי האופן שיכול להיות כשנמצאים עדיין בגלות, ובקרוב ממש — בישועה וגאולה וברכה השלימה — כשנלך "כולנו כאחד", "בנערינו ובזקנינו גו' בכנינו ובבנותינו"¹⁷, לקבל פני משיח צדקנו, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובקרוב ממש.

* * *

ד. דובר לעיל בנוגע לחודש ניסן, ובחודש ניסן עצמו חמשה עשר

11) הושע יא, א. וראה לקו"ש חכ"א ע' 14) ראה סה"מ תרצ"א ע' רעא ואילך.
 12) תש"ח ע' 159 ואילך.
 13) עוקצין בסופה.
 14) נוסח ברכה הג' דברהמ"ז.
 15) בא יו"ד, ט.
 16) תהלים קג, יג.
 17) מיכה ז, טו.

רואים בטבע האדם, שבשעה שמקבל דבר ללא השתדלות מצדו (אפילו לא באופן ד"עביד נייחא לנפשי" שאז "יהיב לי מתנתא"⁵⁵) — הרי זה ענין שנקרא "נהמא דכסופא".

וכפי שמצינו ש"הכלה הופכת פני' ואוכלת"⁵⁶ (ע"ד מ"ש בירושלמי⁵⁷ "דאכיל מן חברי' בהית (בוש) מסתכל בי"), דכיון שזה עתה נהייתה כלה, ועדיין לא היתה השתדלות מצדה כו', כך, שמקבלת "נהמא דכסופא", לכן "הופכת פני' ואוכלת".

ועד כדי כך נוגע הדבר — שזהו באופן שלא בערך — כדברי הגמרא⁵⁸ "אדם רוצה בקב שלו מתשעה קבים של חבירו", היינו, שהוא מחשיב ומעדיף שיהי' לו רק קב אחד, אבל "קב שלו", ש"עמל בהן"⁵⁹, ובשביל זה מוכן לוותר על "תשעה קבים", אם הם של חבירו שנותן לו. ומזה מובן, שאם הנתינה שנותן הקב"ה ליהודי תהי' באופן שאין שום השתתפות והשתדלות מצדו של היהודי, יהי' לו אמנם הטוב במילואו, אבל לא יוכל ליהנות מזה ("אים וואָלט דאָס ניט איינגעגאַנגען"), כיון שהי' מקבל זאת בתור "נהמא דכסופא".

ולכן: דוקא מצד זה שהקב"ה הוא "עצם הטוב", ו"טבע הטוב להטיב", ובתכלית השלימות, ורצונו שגם אצל מקבל הטוב יהי' הטוב בתכלית השלימות — נתן במיוחד הזדמנות להשתתפותו של יהודי בקבלת הטוב, עי"ז שיהי' אצלו ענין של עבודה, שאז יוכל לקבל את הטוב בשלימות, ללא ענינים של "נהמא דכסופא".

וזהו כללות הביאור בענין ד"אדם לעמל יולד", החל מאדה"ר, שאפילו קודם החטא הי' אצלו הענין ד"לעבדה ולשמרה", ועד"ז בנוגע לכללות לידת עם ישראל ביצי"מ ("לקחת לו גוי מקרב גוי") — "תעבדון את האלקים על ההר הזה" (שזו היתה הזכות שבגללה הי' הענין ד"בהוציאך את העם ממצרים"), שע"ז תהי' הכניסה ל"ארץ טובה ורחבה", או הענין ד"מכל עץ הגן אכל תאכל", מתוך השתתפות מצדו ע"י ענין העבודה, שאז נעשית קבלת הטוב בשלימות.

ט. ובאופן כזה היתה גם ההכנה ליצי"מ בחג הפסח — ע"י דם פסח ודם מילה, כמ"ש⁶⁰ "בדמייך חיי גו' בדמייך חיי":

55) ראה מגילה כו, ב. גיטין נ, ב. ב"מ 58) ב"מ לח, א.
 56) פרש"י שם.
 57) פסחים ספ"ז (פו, א"ב).
 58) ערלה פ"א ה"ג.
 59) יחזקאל טז, ו. וראה פרש"י ומכילתא בא יב, ו.
 60) ערלה פ"א ה"ג.

גוי" — נאמר מיד: "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על החר הזה"⁴⁵; לא מספרים שלאחרי היציאה (והחירות) ממצרים יביאו את העם "אל ארץ טובה ורחבה"⁴⁶ כדי "לאכול מפרי" ולשבוע מטובה", אלא היציאה ממצרים היא בשביל שתהי' האפשרות ש"תעבדון את האלקים", — ובפרט ע"פ מ"ש במדרש⁴⁷ ורש"י מביא זאת בפירושו על התורה [שזוהי הוכחה שזהו פשוטו של מקרא, כדברי רש"י בנוגע לפירושו על התורה⁴⁸: "אני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא"]:"מה זכות יש לישראל שיצאו ממצרים .. (ש)עתידיים לקבל התורה .. והיא הזכות העומדת לישראל"⁴⁹ —

וגם כאן ישנו דיוק הלשון "תעבדון" דוקא, שקשור עם עבודת עבד, ולא סתם עשי' בעלמא, והיינו, שבהוספה על מ"ש⁵⁰ "אשר ברא אלקים לעשות" (שפירושו "לתקן"⁵¹), לשון עשי', נאמר כאן "תעבדון", היינו, לא רק ענין של עשי' או לימוד, שמיעה וכו', אלא ענין של עבודה, שזהו באופן של יגיעה ועמל.

ומזה למדים הוראה באיזה כיוון צריכה להיות ההשתדלות של כללות עם ישראל — שיש להתחיל (לא בהשתדלות לקבל מה שיותר, אלא ההתחלה צריכה להיות) מהענין ד"לעבדה ולשמרה", ועד"ז בנוגע לכל אחד מישראל — ש"לעמל יולד", שתהי' עבודה טובה, ובאופן של שלימות, ועי"ז נעשית השלימות שלו, ואז תהי' בדרך ממילא גם המשכת הטובה — מעצם הטוב שטבעו להיטיב — בשלימות.

ח. אמנם, הן אמת שממ"ש בתורה בנוגע לאדה"ר "ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה", וכן בנוגע לכל אדם ש"לעמל יולד", יודעים שענין העבודה הוא שלימות הטוב, אבל עדיין רצונו של "עם חכם ונבון"⁵² להבין זאת גם ע"פ שכל — דלכאורה, כיון שזהו ענין הקשור עם עבודה ויגיעה להסיר העלמות והסתרים, מניעות ובלבולים, הרי זה להיפך משלימות הטוב?!

אך הביאור בזה⁵³ — שהקב"ה לא רצה שיהי' "נהמא דכסופא" (כהלשון הידוע⁵⁴):

בו — שזהו הזמן ד"קיימא סיהרא באשלמותא"¹⁸, שלימות הלכנה, ששייך לבנ"י ש"מונין ללכנה" ו"דומין ללכנה" (כדאיתא במדרשי חז"ל¹⁹) — שאז היתה לידת עם ישראל, כמ"ש "לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי", ובלשון המכילתא²⁰: "אין תלמוד לומר גוי מקרב גוי, אלא כאדם שהוא שומט את העובר כו". וכמבואר גם במפרשי התנ"ך בקצפיטל המפורסם ביחזקאל²¹ (שהובא גם בהגדה) שמדבר אודות לידת עם ישראל — שקאי על חמשה עשר בניסן, בצאת ישראל ממצרים.

והנה²², בנוגע ללידה של עם, ועד"ז בנוגע ללידת כל אדם ("עולם קטן זה האדם"²³) — שהרי ע"פ תורה ישנו הסדר שמה שיש בכלל יש בפרט²⁴ — הנה תכלית השלימות (שאל"י צריך לשאוף ולהגיע) היא שחייו יהיו חיים שלמים.

וכשמדובר אודות ענין הלידה ד"לקחת לו גוי מקרב גוי", שנעשה "לא על ידי מלאך ולא על ידי שרף ולא על ידי שליח, אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו", "אני הוא ולא אחר"²⁵ — הרי מובן, שענין ותכלית הלידה (שעי"ז נקבעת המטרה שאל"י צריך לשאוף הגוי הנולד) הוא בהתאם לרצונו של המוליד — "הקב"ה בכבודו ובעצמו", "אני הוא ולא אחר". וכיון שהקב"ה נקרא "עצם הטוב", ועליו נאמר הלשון "מטבע הטוב להיטיב"²⁶,

— ולכן, גם למטה, הנה אדם שהוא בטבע הטוב (מצד התולדה, ללא השתדלות מצדו), אזי טבעו (ללא השתדלות) הוא להיטיב, כיון שכן הוא כביכול אצל הקב"ה, "אדם העליון שעל הכסא"²⁷, שענינו "להטיב", מצד היותו "עצם הטוב" —

הרי מובן, שה"עם" שנולד על ידו, תכלית השלימות שלו היא — להיות במצב טוב, וטוב שהוא בתכלית השלימות.

ה. ובכן: איזה טוב הוא בתכלית השלימות?

בהשקפה ראשונה — הרי זה בשעה שמקבל הטוב אינו זקוק ליגיעה מצדו כדי להגיע להטוב, אבל אם יש צורך ביגיעה (אפילו יגיעה

(18) זח"א קנ, רע"א. רכג, א"ב. רכה, טע"ב. ועוד. וראה גם שמו"ר פט"ו, כו. (23) תנחומא פקודי ג. זח"ג לג, ב. תקו"ז תס"ט (ק, ב. קא, א). (19) סוכה כט, א. ב"ר פ"ו, ג. (24) פסחים ו, ב. יומא כד, א. ועוד. (20) בשלח עה"פ (יד, ל) ויושע. (25) נוסח הגש"פ. (21) טז. (22) בהבא לקמן — ראה גם מכתב י"א ניסן שנה זו (אג"ק חכ"ז ע' שעה ואילך). (26) נוסחא פקודי ג. זח"ג לג, ב. תקו"ז תס"ט (ק, ב. קא, א). (24) פסחים ו, ב. יומא כד, א. ועוד. (25) נוסח הגש"פ. (26) נוסחא פקודי ג. זח"ג לג, ב. תקו"ז תס"ט (ק, ב. קא, א). (27) ראה יחזקאל א, כו.

(45) שמות ג, יב. (46) שם, ח. (47) שמו"ר פ"ג, ד. (48) בראשית ג, ח. (49) ראה גם לקו"ש חל"ו ע' 7 ואילך. (50) שם ב, ג. (51) פרש"י לב"ר פ"א, ו. (52) ואתחנן ד, ו. (53) בהבא לקמן — ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 94 ואילך (גם משיחה זו). (54) לקו"ת צו ז, ד.

קטנה — שהרי החילוק הוא רק בכמות, ולא באיכות), הנה לכאורה אין זו נתינת הטוב בשלימות, כיון שמעמידים תנאי שקבלת הטוב היא דוקא אם גם מצד המקבל תהי' השתדלות ויגיעה (עכ"פ יגיעה קטנה), והרי מוטב שלא יהי' צורך ביגיעה, שאז יוכל לקבל בשלימות יותר את הטוב שנותן לו עצם הטוב שטבעו להיטיב.

ועפ"ז צ"ל המסקנא, שדוקא מצד האמונה בשלימות הבורא (שזוהי שלימות שאין למעלה הימנה), צריך להיות רצונו בנוגע לבניי — "מעשה ידי להתפאר"²⁸ — שיקבלו כל עניניהם ללא יגיעה והשתדלות. ומה שרואים שצריך להתייגע עד שמשגיגים דבר-מה, אפשר להסביר שזהו ענין שנעשה מצד החסרון בשלימות האדם — ע"ד "מפני חטאינו", שבדקות הענינים יש גם הפירוש ד"חטאינו" מלשון חסרון²⁹, כמו "אני ושלמה בני חטאים"³⁰ — שבגלל זה חסר גם בשלימות הטוב שמקבלים ללא יגיעה; וכדי לקבל את הטוב בשלימות — עליו להתייגע להגיע לשלימות שלו, שאז יהי' כלי לקבל את שלימות הטוב. אבל לולי החטא והחסרון, הוצרכה לכאורה להיות בריאת עם בניי — ועד"ז בריאת האדם בתור יחיד — באופן שיקבל כל עניניו בלי שום יגיעה והשתדלות.

ו. אבל אין האמת כן — כפי שמצינו מיד בבריאת אדם הראשון, — שמצד גופו הי' "יציר כפיו של הקב"ה"³¹, כמ"ש³² "גלמי ראו עיניך", ועל נשמתו נאמר³³ "ויפח באפיו נשמת חיים", וכלשון הזוהר: "מאן דנפח מתוכי נפח", "פי' מתוכיותו ומפנימיותו"³⁴, והיינו, שתיבת "ויפח" בלשון הקודש מורה על נפחת הבל ע"י יגיעה (לא כמו הבל הדיבור, שאין בו יגיעה יתירה), כיון שבא "מתוכיותו ומפנימיותו",

ואצל אדה"ר גופא, בהיותו בשלימות (עוד קודם החטא והחסרון), כפי ש"עולם על מילואו נברא"³⁵, כמ"ש³⁶ "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם" [דקאי על הבריאה שבכל הששה ימים, כולל גם בריאת האדם], "תולדות" מלא כתיב [כדאיתא במדרש³⁷ "ש"תולדות" מלא נאמר רק ב' פעמים: בתחלת הבריאה, קודם החטא, וכן כשמתחיל בגלוי מעמד ומצב העולם כפי שיהי' לאחר ביאת משיח צדקנו: "אלה תולדות פרוץ"³⁸, ואילו בינתיים הרי זה מעמד ומצב של חסרון] —

(28) ישע"י ס, כא.
 (29) ראה לקו"ת מטות פב, א. ובכ"מ.
 (30) מלכים"א א, כא ובפרש"י.
 (31) ראה ב"ר פכ"ד, ה. ועוד.
 (32) תהלים קלט, טז.
 (33) בראשית ב, ז.
 (34) תניא רפ"ב. וראה גם תניא עם לקוט פירושים מרבתינו נשיאינו לשם (ע' ג). וש"נ.
 (35) ראה ב"ר פ"ב, ו. פ"ג, ג. פי"ד, ז.
 (36) שם ב, ד.
 (37) ב"ר פ"ב, ו. שמו"ר פ"ל, ג.
 (38) רות ד, יח.

שנתפרשה תכלית בריאתו: "ויניחהו בגן עדן" — לא רק כדי "לאכול מפרי" ולשבוע מטובה" ללא השתדלות מצדו, אלא אדרבה — "לעבדה ולשמרה"³⁹,

— אמנם לאח"ז נאמר לו "מכל עץ הגן אכל תאכל"⁴⁰, אבל תחילה נאמר שהמטרה ד"ויניחהו בגן עדן" היא על מנת "לעבדה" — והרי "עבודה" בלשון הקודש הו"ע הקשור עם יגיעה — כפי שמבאר רבינו הזקן⁴¹ בפירוש הלשון "עובד אלקים" שהוא מלשון "עיבוד עורות", שזוהי אחת העבודות הכי קשות, ומזה מובן גם בנוגע לענין ד"לעבדה" שנאמר באדה"ר.

ולכן, בשעה שרוצים לציין משהו שהוא מסור ונתון לגמרי עד שאינו מציאות לעצמו כלל, אזי קורין אותו בשם "עבד", שכל מציאותו היא מציאות האדון (כמבואר בכ"מ, ועד להמבואר בפוסקים⁴² הנפק"מ בדבר להלכה בפועל בנוגע לגט שחרור וכו' וכו').

ונמצא, שמבלי הבט על כך שלכאורה הוצרכה להיות בריאת אדה"ר קודם החטא באופן ש"מכל עץ הגן אכל תאכל" ללא השתדלות מצדו כלל — הנה לאחרי שכבר הי' בגן, הי' יכול להיות הענין ד"אכל תאכל", אבל התנאי והסיבה לכך ש"ויניחהו בגן עדן" — לא הי' כדי "לאכול מפרי", אלא כדי "לעבדה ולשמרה".

ז. וכן הוא בנוגע לכל אדם — כמ"ש⁴³ "אדם לעמל יולד", דקאי על כל אחד מישראל בתור יחיד, בכל מקום ובכל זמן:

אין זה ענין היוצא מן הכלל, או שקשור עם ענין של חטא ועון — כפשוטו או בדקות הענין, אלא מטרת לידת האדם ("יולד") מלכתחילה היא כדי שתהי' לו אפשרות ויקיים בפועל את ענין ה"עמל"; והרי "עמל" אינו ענין של עשי' בעלמא, כי אם עשי' שהיא באופן של יגיעה!

אלא שהגמרא במסכת סנהדרין⁴⁴ מבארת שה"עמל" צ"ל "עמל תורה", אבל בזה נכלל גם "עמל שיחה" ו"עמל מלאכה", כהקס"ד בגמרא, שלהיותו קס"ד של תורה, הרי זה גם חלק מהתורה שנכלל במסקנא.

ועד"ז בנוגע לכללות עם ישראל:

בנוגע ליצי"מ — שאז היתה לידת עם ישראל, "לקחת לו גוי מקרב

(43) איוב ה, ז.

(39) בראשית שם, טו.

(44) צט, ריש ע"ב (נתבאר בארוכה גם

(40) שם, טז.

בשיחת מוצש"ק פ' בשלה, י"א שבט תשכ"ח

(41) תו"א בראשית ה, ב. משפטים עו, א.

ס"ה ואילך (תו"מ חנ"ב ע' 33 ואילך). וראה

לקו"ת ויקרא ב, ד. ובכ"מ.

גם שם חנ"ח ע' 439 הערה 22. וש"נ).

(42) ראה חידושי הרשב"א קידושין כג, ב.